

спостерігати, як «падають» такі українські міста, як Львів, - каже Тарас Петриненко, дуже мало залишилось там українського, а мови взагалі української майже не чути. Така риса українців, як вміння пристосовуватись до обставин, зробила багато лиха. Адже сьогодні далеко не кожна мати змалку вчить свою дитину української мови і в побуті нею послуговується.

Знаємо, що бракує нам вміння відстоювати власну національну гідність, як це роблять поляки, естонці, литовці й інші народи. І поки не навчимося цьому, не буде нічого доброго», – зазначав в інтерв'ю співак.

Таким чином, музика відіграє надзвичайно важливу роль у нашому житті, з народження вона привчає до любові до Вітчизни. Українські музиканти пропагують вітчизняну культуру як на території України, так і за кордоном. Розвиток музики (в т. ч. й року) є ключем до популяризації українського.

ОРНАМЕНТ ТА КОМПОЗИЦІЙНА СТРУКТУРА БОЙКІВСЬКОЇ ВИШИВКИ СЕРЕДИНИ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ

Котова В. І., Костюк Л. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Напрямки розвитку сучасної моди неможливі без використання спадщини багатих народних традицій, які передавались із покоління в покоління. Одним з таких напрямів є вишивка. Народна вишивка займає особливе місце в житті людини і є зразком духовно-художньої культури нашого народу. Розуміння структури народних орнаментальних композицій, їх розташування, дуже важливе при проектуванні різноманітних виробів у народному стилі. Дослідження художніх особливостей орнаменту бойківської вишивки кінця ХІХ – початку ХХ ст., її композиції у виробах інтер'єрного призначення дає змогу у подальшому використанні в сучасних текстильних виробах.

Вишивка виникла та розвивалась передусім на вбранні,

особливо з середини ХІХ ст. Проте, ще в кінці ХІХ ст. вишивка на тканинах інтер'єрного призначення була слабо поширеною. Це обумовлено природно кліматичними умовами, культурно-господарськими традиціями, поширеним типом господарювання, призначенням тканини в інтер'єрі, внутрішньому плануванні житла, традицією декорування тканини кольоровими тканими смугами («партицями»), вишивальними традиціями в краї. Вишивані інтер'єрні вироби важко приживались у побуті горян, бо домоткані постільні полотна ткались саржевим способом переплетення, що вже створювало декоративну гру скісних переплетень ниток основи та підкання. Такі тканини не підходять для вишивання традиційними лічильними техніками [5, с. 155].

Бойківський орнамент геометричний, утворений із простих скісних, ламаних та зубчастих ліній. Це стрічковий орнамент, який утворювався через поєднання зубців, зигзагів, спіралей, плетінок, меандрів. Найголовнішим геометричним мотивом залишався ромб та квадрат. Колорит бойків у першій половині ХІХ ст. був однобарвний, вибіленими та не вибіленими кольорами, від цього орнамент виглядав дуже вишукано та скромно. В середині ХІХ ст. в орнамент бойків проникає чорний колір, котрий в кінці ХІХ ст. окрасився синіми та червоними кольорами і вже тільки в перших роках ХХ ст. потихеньку починав ставати поліхромним. Щодо бойківської вишивки, то тут багато схожості із лемківською [4, с. 24].

Орнамент на інтер'єрних тканинах на Бойківщині не був такий поширений як на одязі. Так, для інтер'єру бойки використовували товсті тканини. Тому вишивані тканини інтер'єрного призначення важко приживались в побуті, бо ткались саржевим переплетенням, що вже створювало деякий декор на тканині. Отже, на такій тканині вишивати вже було складно. Бойки ткали рушники, скатертини, серветки з білих ниток. Вишивку на побутовому текстилі, такому як: подушки, верети (простирадла), ліжники почали декорувати ручної вишивкою у долинян, і її могли дозволити собі тільки заможні селяни, менш заможні не вишивали предмети постільної білизни. В ХІХ ст. у побутовому текстилі, орнаментом оздоблювали тільки святково – обрядові рушники та скатертини. Але вже на початку ХХ ст. почали вишивати інші текстильні предмети

побуту. Орнамент на інтер'єрних виробах, був запозичений із одягу.

На скатертинах міг бути як геометричний мотив так і рослинний, В залежності від призначення скатертини (а їх було декілька: настінна скатертина, салфетка для комодів та стін, тощо), у них могли бути різні теми та образи в композиції, та місце розташування на виробі [1, с. 32, 2, с. 189]

Вишивки бойків різнобарвні, в них немає домінуючого кольору. Орнаментальні мотиви вміщали в собі геометричні, стилізовані рослинні мотиви та реалістичні рослинні. Активно використовувався в різних варіантах ромб, скісний хрест, пелюсткові квіти «косиці». Що до композицій вишивки, то тут було різні варіанти: доцентрово-замкнуті, сітчасті, трирядні фризові, стрічкові, комбіновані [3, с. 45]. До початку ХХ ст. на побутовий текстиль майже не вишивався.

Таким чином, бойківська вишивка у контексті розвитку народних промислів має органічний зв'язок з розмаїттям технічного виховання. У цьому плані заслуговує докладного вивчення творчий доробок Мирослави Кот. Основною складовою успіху її діяльності є кристалізоване зображення узору, що обіймає художньо-стильові канони вишивки.

Список використаних джерел

1. Андрушко Л. М. «А хто ж теє відерце дістане...»: рушник у весільній обрядовості українців. К.: Берегиня. 2001. № 1. С. 30–38.
2. Бойківщина. Середня частина українських Карпат. Монографічний збірник матеріалів про Бойківщину з Географії, Історії, Етнографії і Побуту. Філадельфія-Нью-Йорк, 1980. 521 с.
3. Никорак О. І. Сучасні художні тканини українських Карпат. К.: Наукова думка, 1988. 224 с.
4. Петречко Д. Вишивані скарби Бойківщини. Західний регіон. Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2012. 37 с.
5. Пилип Р. І. Композиція традиційної вишивки Закарпаття кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Спецвипуск «Ерделівські читання». Львів-Ужгород: Гражда, 2008. С. 154 – 166 с.